Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ὅλωσσα μου 'ποὺ τὸν φόον μου. Καλύτερα ν' εἶεν βωβώσει τ' στόμαν μου (ἦτο προτιμότερον νὰ κλείσω τὸ στόμα μου. *εἶεν* = νὰ εἶχεν). *Τσείνη σὰ νὰ δῆς εἶπε νὰ βωβωθῇ, δὲν ἄνοιγε τὸ στόμα ὁλότελα νὰ μιλήσῃ* (ἐκ παραμυθ.) Μέγαρ.

βούγι τό, Πελοπν. (Λεοντάρ.)

Λέξις πεποιημένη.

Φωνή, κραυγή: *Ἆσμ.*

Κι ἀπὸ τὰ βούγια τὰ πολλὰ κι' ἀπ' τοὶς πολλὲς κατάρες
ἀνοίξαν τ' ἀγιομάρμαρα κ' ἐβγῆκε ὁ Κωσταντάκης

βούγκα ἡ, Ἤπ. (Ἄρτ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Κλών.) κ.ἀ.

Λέξις πεποιημένη.

1) Παιδικὸν παίγνιον κατὰ τόπους ποικίλλον, ἀποτελούμενον δὲ συνήθως ἐκ ξυλίνης ἢ μεταλλίνης κυκλικῆς πλακὸς φερούσης ὀπάς, δι' ὧν διέρχεται σπάγγος, τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὁποίου περιστρεφομένη αὕτη παράγει βόμβον ἔνθ' ἀν. Συνών. *βούβα* **(I)**, *βούζα* **(I) 3**. Πβ. *βούακος*. **2)** Ἐπιρρηματ. ταχέως Στερελλ. (Αἰτωλ. Κλών.): *Βούγκα πααίν'. Βούγκα ἤρθι.*

βουγκανάου Θεσσ. *βουγκανίζου* Θεσσ.

Ἐκ τοῦ μεταγν. *βουκανῶ* = σαλπίζω. Ὅτι παρὰ τοῦτο ἐλέγετο καὶ *βουκανίζω* ἀποδεικνύει τὸ μαρτυρούμενον οὐσ. *βυκανισμὸς* = *βουκανισμός*.

Βομβῶ: *Βουγκανίζουν τ' ἀφτιά μου σὰν καμπάνις.* Συνών. *βουίζω*.

βούγκουρας ὁ, Μακεδ. (Κοζ.)

Λέξις πεποιημένη.

Τὸ ἔντομον κάνθαρος: *Φουνὴ σὰν βούγκουρας* (ἐπὶ ἀνθρώπου ἔχοντος χονδρὴν φωνὴν ὁμοίαν πρὸς τὸν χονδρὸν βόμβον τοῦ κανθάρου).

βούγκρα ἡ, Θεσσ. (Καλαμπάκ.) Μακεδ. (Βλάστ.) *βούγκρια* Μακεδ. (Βελβ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

1) Σκώληξ παράσιτος γεννώμενος εἰς τὸ δέρμα αἰγῶν καὶ βοῶν Θεσσ. (Καλαμπάκ.) Μακεδ. (Βελβ.) **2)** Σκώληξ γεννώμενος εἰς τὰ δέρματα συνήθως βιβλίων Μακεδ. (Βλάστ.)

βουγλώσσιν τό, ἀμάρτ. *μουχλούτσιν* Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *βούγλωσσος*, παρ' ὃ καὶ *μούχλουσ-σος*. *Βούγλωσσος* **2**, ὃ ἰδ.

βούγλωσσος ὁ, Κεφαλλ.— *Λεξ.* Περίδ. *μούχλωσσος* Κύπρ. *μούγλωσσο* Καλαβρ. (Μπόβ.) *μούχλουζο* Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.) *ἀγόγλωσσος* Κρήτ. *ἀβγόγλωσσας* Κρήτ. *βούγλωσσα* ἡ, Χίος *βόγλωσσα* Ἰων. (Κρήν.) *βούγλωσσο* τό, Χίος *βούγλουσσου* Θρᾴκ. (Αἶν.) *βόγλωσσο* Ρόδ. *μόγλωσσον* Κύπρ. *μόγλωσσο* Ρόδ. *γόγλωσσο* Χίος *γιόγλωσσο* Χίος (Καλημ.) *ἀγόγλωσσο* Κρήτ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. *βούγλωσσος*, παρ' ὃ καὶ *βούγλωσσον*.

1) Ὁ ἰχθὺς γλῶσσα Θρᾴκ. (Αἶν.) — *Λεξ.* Περίδ. Ἡ σημ. καὶ ἀρχαία. **2)** Τὸ φυτὸν *βοιδόγλωσσα* **2α β γ**, ὃ ἰδ., Ἰων. (Κρήν.) Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) Κεφαλλ. Κρήτ. Κύπρ. Ρόδ. Χίος (Καλημ. κ. ἀ.)

βουερὰ ἐπίρρ. (Ν. Ἑστία 11, 149)— *Λεξ.* Δημητρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *βουερός*.

Μετὰ βοῆς: *Φουγιάζουνε βουερὰ τὰ κλωνάρια τῶν δέντρωνε.*

βουερὸς ἐπίθ. ΚΧρηστομ. Κερέν. Κούκλ. 29 ΜΠαπανικ. ἐν Ἀνθολ. Η' Αποστολίδ. 330. (Κρητικ. Ἑστ. τεῦχ. 14, 16) *βοερὸς* ΚΚαβάφ. ἐν Ἀνθολ. Η' Αποστολίδ. 109.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *βουὴ* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ερός*.

Ὁ παράγων βοὴν ἢ ὁ πλήρης βοῆς ἔνθ' ἀν.: Ποιήμ.

Σ' τοῦ καφενείου τοῦ βοεροῦ τὸ μέσα μέρος
σκυμμένος 'ς τὸ τραπέζι κάθετ' ἕνας γέρως

ΚΚαβάφ. ἔνθ' ἀν.

Μὴ μὲ προσμένῃς πιὰ νὰ 'ρθῶ 'ς τὸ βουερὸ ἀκρογιάλι

ΜΠαπανικ. ἔνθ. ἀν.

Ἀπ' τοὶς φοβέρες π' ὁ οὐρανὸς ὁ βουερὸς ἁπλώνει

(Κρητ. Ἑστ. 14, 16).

βούζα (βάτραχος), ἰδ. *μπούζα*.

βούζα **(I)** ἡ, Θεσσ. Πελοπν. (Τριφυλ.) Στερελλ. (Κλών.)

Λέξις πεποιημένη.

1) Παιδικὸν παίγνιον ἐκ κομβίου τιθεμένου εἰς ταχεῖαν περιστροφικὴν κίνησιν καὶ παράγοντος βόμβον Πελοπν. (Τριφυλ.) **2)** Λεπτὴ σανὶς τιθεμένη διὰ νήματος εἰς ταχεῖαν περιστροφικὴν κίνησιν καὶ βομβοῦσα Θεσσ. **3)** *Βούγκα* **1**, ὃ ἰδ., Στερελλ. (Κλών.)

βούζα **(II)** ἡ, Καππ.

Λέξις πεποιημένη.

Τὸ ἔντομον τέττιξ. Συνών. *τζίτζικας*.

βουξανίζω Πόντ. (Οἰν.) *βιξανίζω* Πόντ.

Λέξις πεποιημένη ἐκ τοῦ μορ. *βουξ* ἢ *βιξ* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ανίζω*, περὶ ἧς ἰδ. Ἀνθ Παπαδόπ. ἐν Ἀρχ. Πόντ. 12 (1946) 59.

Πληθύνομαι εἰς βαθμόν, ὥστε νὰ παράγω θόρυβον καὶ ἁπλῶς πληθύνομαι ὑπερβολικῶς ἔνθ' ἀν.: *Ἐβουξάνιξαν τὰ μυρμήκια – τὰ φτειρᾶ* κτλ. Συνών. *βιζιλατῶ* **1**, *βιζινίζω* **1**, *βιζουρίζω*.

βουξβοὺξ μόρ. Πόντ. (Ὄφ. Τραπ. Χαλδ.)

Λέξις πεποιημένη.

1) Ἡ λ. δηλοῖ ἦχον βέμβικος, ἀνέμης, ἐντόμων κτλ. ἔνθ' ἀν.: *Τὰ μελεσσίδα εὐτάγ'νε βουξβοὺξ 'ς σ' ὠτία μ' κέσ'* (αἱ μέλισσαι κάμνουν βουξβοὺξ εἰς τὰ ὦτα μου) Χαλδ. **2)** Οὐσ., εἶδος παιδιᾶς τῶν ἀρρένων παιζομένης διὰ μάστιγος Πόντ. (Ὄφ.)

βουξβουξίκα ἡ, Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ μορ. *βουξβοὺξ* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ίκα*.

Βέμβιξ, στρόμβος ἐκ καρύου διατρήτου κατὰ μῆκος, διὰ τῆς ὀπῆς τοῦ ὁποίου περᾶται ξυλάριον ὀξὺ κατὰ τὰ ἄκρα καὶ στρέφεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δι' ὠθήσεως ὑπὸ τῶν δακτύλων: Αἴνιγμ.

Ἀνηβαίν' ἡ βουξβουξίκα, | κατηβαίν' ἡ βουξβουξίκα,
ὅλα 'φτάγ' ἡ βουξβουξίκα

(ἡ ἀνέμη. *'φτάγ'* = εὐτάγει, κάμνει). Τραπ. Συνών. *βουξβουστέρα* **1**.

βουξβουστέρα ἡ, Πόντ. (Κερασ.) *βουξβουτέρα* Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. οὐσ. *βουξβουξτέρα* κατὰ παρασυσχετισμὸν πρὸς τὰ εἰς *-στέρα* λήγοντα, οἷον *λαϊστέρα* κτλ. Τὸ *βουξβουτέρα* κατ' ἀνομοίωσιν.

1) *Βουξβουξίκα*, ὃ ἰδ., Πόντ. (Κερασ.) **β)** Παίγνιον ἀπὸ δύο καρύδια τρυπώμενα καὶ συνδεόμενα καταλλήλως, ὥστε τὸ δεύτερον νὰ στρέφεται παλινδρομικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου Πόντ. (Χαλδ.) **2)** Σφυρίκτρα Πόντ. (Κερασ.) **3)** Ἀνδρείκελον περιφερόμενον εἰς τὰς ὁδοὺς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ἐν καιρῷ ἀνομβρίας πρὸς μαγικὴν πρόκλησιν βροχῆς Πόντ. (Κερασ.)

βουζᾰ̀ ἡ, Ἠπ. Θεσσ. κ. ἀ.—ΔΔημάδ. Ζιζάν. Θεσσαλ. ἀγροῦ 8 καὶ 17 ΠΓεννάδ. 39—*Λεξ.* Βλαστ. 450 *ἀβ'ζᾰ̀* Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ.) *ἀβζᾰ̀* Θρᾴκ. (Αἶν.) *ἀβιζᾰ̀* Κεφαλλ.—ΠΓεννάδ. 39 *ἀγ'ζᾰ̀* Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *βούζι* κατὰ τὰ εἰς *-ᾰ̀* ὀν. φυτῶν. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ. (Appendix) ὑπὸ τοὺς τύπους *βούζια* καὶ *βουζέα* ἐν λ. *βουζία*.

Τὸ φυτὸν *βούζι* **1**, ὃ ἰδ. [**]

βούζι τό, Μακεδ. (Θεσσαλον.) *βούζ'* Ἠπ. Θεσσ. (Καλαμπάκ.) Θρᾴκ. (Σουφλ.) Μακεδ. (Βελβ. Βέρ. Πάγγ. κ. ἀ.) *γούζ'* Ἠπ.

Ἐκ τοῦ θέμ. *βυζ-* τῶν ὀν. *βυζί -βύζα -*βούζα*. Ἰδ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Ἀθηνᾷ 40 (1928) 203 καὶ Ὀρολ. Δημώδ. 1 (1941) 17-18.

1) Τὸ φυτὸν **χαμαιάκτη** (sambucus ebulus) τοῦ γένους τῆς ἀκτῆς (sambucus) τῆς τάξεως τῶν αἰγοκληματωδῶν (caprifoliaceæ) ἔνθ' ἀν. Συνών. *βουζᾰ́, βουζυλᾰ́, βούζυλο*. **β)** Τὸ ἄνθος τῆς χαμαιάκτης Ἠπ. **2)** Τὸ φυτὸν *ἀφροξυλᾰ́*, ὃ ἰδ., Θεσσ. (Καλαμπάκ.) **3)** Ὁ καρπὸς τῆς *ἀφροξυλᾰ́ς* Ἠπ. (Ζαγόρ.) [**]

βουζλαεύω Πόντ. (Σταυρ.)

Λέξις πεποιημένη ἐκ τοῦ μορ. *βουὶζ* δηλωτικοῦ τοῦ ἤχου τῶν ἐντόμων.

Τρέχω ὁρμητικὰ ὡσὰν νὰ πετῶ (ἡ σημ. ἐκ τῆς ὁρμητικῆς πτήσεως τῶν ἐντόμων, ὅτε ἀκριβῶς καὶ βομβοῦν ἰσχυρῶς): *Τὰ μελεσσίδα βουζλαεύ'νε* (αἱ μέλισσαι πετοῦν βομβοῦσαι). *Ἐβουζλάεψεν 'ς σ' ὀρμὶν καικὰ* (ἔτρεξεν ὁρμητικὰ κάτω πρὸς τὴν χαράδραν).

βουζοκρανεᾰ̀ ἡ, ἀμάρτ. *βουζουκρανεᾰ̀* Μακεδ. (Βελβ.)

Ἐκ τῶν οὐσ. *βούζι* καὶ *κρανεᾰ́*.

Εἶδος θάμνου, ὁ ὁποῖος ἔχει φύλλα ὅμοια μὲ τὰ φύλλα τῆς κρανείας καὶ καρπὸν ὅμοιον πρὸς τὸν καρπὸν τῆς χαμαιάκτης.

βουζουνάκι τό, ἀμάρτ. *βυζουνάκι* Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *βουσουνάτσι* Εὔβ. (Κονίστρ. Κουρ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *βούζουνας* ἢ *βουζούνι* διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-άκι*.

Μικρὸς δοθιὴν ἔνθ' ἀν.: Ἆσμ.

Βουσουνάτσι μου μικρό, | τὸ καλό σου θέλου 'γώ,
ποῦ 'ναι τ' ἀδερφάτσια σου | τσαὶ τὰ ξαδερφάτσια σου;

(ἐπῳδ.) Κονίστρ.

βούζουνας ὁ, *βύζουνας* Θήρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) *βούζουνας* πολλαχ. *βούσουνας* Εὔβ. (Κάρυστ. Κουρούν.) Πάρ. *ζούζουνας* Θεσσ. *γούζουνας* Πελοπν. (Μάν.) *βουζούνα* ἡ, Καππ. (Σινασσ.)

Μεγεθ. τοῦ οὐσ. *βουζούνι*, παρ' ὃ καὶ *βυζούνι* διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ας*. Ἰδ. καὶ ΜΣτεφανίδ. Ὀρολογ. Δημώδ. 1 (1941) 17-18. Τὸ *ζούζουνας* κατὰ προληπτικὴν ἀφομοίωσιν. Τύπος θηλυκοῦ *βουζούνη* μαρτυρεῖται ὡς μεσν. ἐν Ἀκολουθ. Σπανοῦ (ἔκδ. ÉLegrand Biblioth. 2, 42).

1) Ἐξάνθημα πυῶδες τοῦ δέρματος, δοθιὴν πολλαχ. Συνών. *βουζούνι, βούζουνος, καλόγερος, σπυρί*. **β)** Μετων. ἄνθρωπος παράσιτος Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.): *Μᾶς κόλλησε αὐτὸς ὁ βύζουνας*. **2)** Συρίγγιον Μακεδ. (Σισάν.) **3)** Ἐξοίδημα τοῦ σώματος προερχόμενον ἀπὸ κτύπημα Πελοπν. (Μάν.): *Μ' ἐβάρεσε 'ς τὸ σταυρὶ κ' ἔκαμε ἕνα γούζουνα* (*σταυρὶ*=μέτωπο). Συνών. *βουζούνι* **3**.

βουζούνι τό, *βυζούνι* Χίος *βουζούνι* πολλαχ. *βουζούῤ'* Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ.) *β'ζούῤ'* Θρᾴκ. (Τσακίλ.) *βοζούνι* Θρᾴκ. (Κασταν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. **βούζα*<*βύζα* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ούνι*.

1) *Βούζουνας* **1**, ὃ ἰδ., πολλαχ. **2)** Βρογχοκοίλη Θρᾴκ. (Τσακίλ.): *Ἔβγαν' ἕνα β'ζούῤ' 'ς τὸ λαιμό τ'ς*. **3)** *Βούζουνας* **3**, ὃ ἰδ., Θρᾴκ. (Ἀδριανούπ. Σαρεκκλ.): *Χτύπ'σε τὸ παιδὶ κ' ἐβγαλε ἕνα βουζούῤ' 'ς τὸ τσακάτ' dου* (*τσακάτι*=μέτωπον) Σαρεκκλ. || Φρ. *Ἔβγαλε δυὸ βουζούνια* (ἔβγαλε στήθια, ἀνεπτύχθησαν οἱ μαστοί της, ἐπὶ κόρης) αὐτόθ.

βουζουνίζω Κύπρ.

Λέξις πεποιημένη.

Ἠχῶ, κροτῶ: Φρ. *Ἐβουζούνισέν μου μία 'ς τ' ἀφτιὰ* (μοῦ κατέφερε κτύπημα εἰς τ' ἀφτιά, ὥστε νὰ βομβοῦν).

βουζουνικὸ τό, Θρᾴκ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *βούζουνας* ἢ *βουζούνι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ικό*, δι' ἣν ἰδ. *-ικός*.

Πᾶν εἶδος ἐξοιδήματος εἰς τὸ σῶμα: *Ἐπὲ τὸ νερὸ 'πὲ τ' ἀγᾰ́σματα περιχμούδου ὁ κόσμος καὶ γᾰνισκάσι τὰ βουζουνικὰ καὶ ἄλλες ἀστένειες*.

βούζουνος ὁ, Θρᾴκ. (Σαρεκκλ.) *βύτζονος* Καππ. (Φερτ.) *βυξίνος* Καππ. (Ἀραβάν.) *βούζονο* τό, Καππ. (Ἀνακ.) *βούζ'νο* Θρᾴκ. (Σαμακόβ. Σκοπ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *βουζούνι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. *-ος* κατὰ τύπ. μεγεθυντικόν.

Βούζουνας **1**, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἀν.: *Ἔχει ἕνα βούζ'νο 'πὰ 'ς τὸ λαιμό*.

βουζυλεᾰ̀ ἡ, *Λεξ.* Γαζ. (λ. ἀκτέα) Μπριγκ. Βλαστ. 450 *βουζ'λεᾰ̀* Μακεδ. (Καταφύγ. Κοζ.)

Ἐκ συμφύρ. τῶν οὐσ. *βουζεᾰ̀* καὶ *κουφοξυλεᾰ́*.

Τὸ φυτὸν *βούζι* **1**, ὃ ἰδ. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *Βουζ'λεᾰ̀* καὶ ὡς τοπων. Μακεδ. (Ραδοχώρ.)

βούζυλο τό, *Λεξ.* Μπριγκ. *βούζ'λου* Μακεδ. (Ἀνασελ. Καταφύγ. Κοζ.) *βούζεαλου* Μακεδ. (Ἀνασελ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *βουζυλεᾰ́*. Τὸ *βούζεαλου* κατ' ἐπίδρασιν τοῦ *βουζεᾰ́*.

1) *Βουζυλεᾰ́*, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἀν. **2)** Τὸ ἄνθος τοῦ φυτοῦ τούτου Μακεδ. (Κοζ.)

βουὴ ἡ, *βοὴ* σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ. κ.ἀ.) *βοὰ* Πελοπν. (Λακων.) *βουὴ* κοιν. *βουγὴ* Κυδων. Λέσβ. Λῆμν. Μοσχονήσ. Πελοπν. (Λεντεκ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) *βουὰ* Κύθηρ. Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. *βοή*. Ὁ τύπ. *βοὰ* πιθανῶς ἀρχ. Δωρικός.

Α) Κυριολ. **1)** Κραυγή, φωνὴ κοιν.: Γνωμ. *Βοὴ λαοῦ, ὀργὴ Θεοῦ* σύνηθ. **2)** Θόρυβος συγκεχυμένος καὶ ἀκαθόριστος ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ. κ.ἀ.) Τσακων.: *Βουὴ τῆς θάλασσας – τῶν κυμάτων – τοῦ ποταμοῦ* κτλ. κοιν. *Ἀκούω θάλασσας βοὴν* Κερασ. *Ἕναν βοὴν ἐξέβεν ἀσ' σ' ὀρμὰν' ἀπέσ'* (μιὰ βοὴ βγῆκε μέσα ἀπὸ τὸ δάσος. Ἐκ παραμυθ.) Τραπ. *Ἀκούιτι μιὰ βουγὴ 'ποὺ τὰ β'νὰ* Μοσχονήσ. || Παροιμ. φρ.

Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens